

Grunnlovsforslag 36

(2011–2012)

Grunnlovsforslag fra Per-Kristian Foss, Martin Kolberg, Marit Nybakk, Jette F. Christensen, Hallgeir H. Langeland og Per Olaf Lundteigen

Dokument 12:36 (2011–2012)

Grunnlovsforslag fra Per-Kristian Foss, Martin Kolberg, Marit Nybakk, Jette F. Christensen, Hallgeir H. Langeland og Per Olaf Lundteigen om endring i Grunnloven § 97 (unntak fra tilbakevirkningsforbudet for handlinger som var straffbare etter folkeretten)

Til Stortinget

Bakgrunn

Undertegnede fremmer forslag til et nytt annet ledd i Grunnloven § 97.

Forbudet mot tilbakevirkende lover i Grunnloven § 97 har stått uendret siden 1814, og bestemmelsen lyder som følger:

«Ingen Lov maa gives tilbagevirkende Kraft.»

Menneskerettighetsutvalget, som ble nedsatt av Stortingets presidentskap 18. juni 2009 for å «utrede og fremme forslag til en begrenset revisjon av Grunnloven med det mål å styrke menneskerettighetenes stilling i nasjonal rett ved å gi sentrale menneskerettigheter grunnlovs rang», foreslo at bestemmelsen skulle stå uendret. Om den nærmere begrunnelse for utvalgets forslag vises det til Dokument 16 (2011–2012) s. 135 flg.

Grunnloven § 107, ved siden av ekspropriasjons-erstatningsbestemmelsen i § 105, er den grunnlovsbestemmelsen som har vært mest påberopt for domstolene. Bestemmelsen omfatter et tilbakevirkningsforbud både på strafferettens og sivilrettens område. Innenfor strafferetten har forbudet mot tilbakevirkende regler vært ansett som abso-

lutt. Lovgiver kan altså ikke knytte straffansvar eller strengere straff til en tidligere handling.

Bestemmelsen må sees i sammenheng med Grunnloven § 96, om at det kreves hjemmel i lov og domstolsbehandling for å straffe.

Forslagsstillerne foreslår et nytt annet ledd i bestemmelsen, der det gjøres et svært begrenset unntak fra tilbakevirkningsforbudet på strafferettens område for handlinger som på gjerningstidspunktet var forutberegnelig straffbare i overensstemmelse med menneskerettighetene og direkte straffbare etter folkeretten.

For at et slikt begrenset unntak fra forbudet mot tilbakevirkende lover ikke skal kunne misbrukes, er det inntatt en uttrykkelig passus om at handlingen på gjerningstidspunktet må ha vært «forutberegnelig straffbar i samsvar med menneskerettighetene og direkte straffbar etter folkeretten».

Forslagsstillerne fremmer forslaget både i gjeldende grunnlovsspråk og på tidsmessig bokmål og nynorsk. Stortinget fattet 21. mai 2012 vedtak om å be presidentskapet legge til rette for å få utarbeidet nye versjoner av Grunnloven på tidsmessig bokmål og nynorsk. Det ble 31. mai 2012 oppnevnt et utvalg som fikk i mandat å «utarbeide nye, språklig oppdaterte versjoner av Grunnloven på tidsmessig bokmål og nynorsk». Utvalget skulle også «omsette grunnlovsforslagene utarbeidet av Menneskerettighetsutvalget i Dokument 16 (2011–2012) til nynorsk, og språklig kvalitetssikre Menneskerettighetsutvalgets forslag utformet på tidsmessig bokmål».

Forslagene i dette dokumentet bygger på forslaget i Dokument 19 (2011–2012) Rapport fra Grunnlovsspråkutvalget om utarbeidelse av språklig oppdaterte tekstversjoner av Grunnloven på bokmål og nynorsk.

Forslagsstillerne fremmer to alternative forslag til § 97 nytt annet ledd. Alternativ 1 bygger på forslag fra Dommerforeningens menneskerettighetsutvalg og slår fast at forbudet er absolutt på strafferettens område, men slik at det gjøres et begrenset unntak for handlinger som på gjerningstidspunktet var forutberegnelig straffbare i overensstemmelse med menneskerettighetene og direkte straffbare etter folkeretten.

I alternativ 2 er det ikke sagt noe om det nærmere innholdet av tilbakevirkningsforbudet i første ledd, bare slått fast at forbudet ikke gjelder for handlinger som på gjerningstidspunktet var forutberegnelig straffbare i overensstemmelse med menneskerettighetene og direkte straffbare etter folkeretten.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

§ 97 nytt annet ledd skal lyde:

Alternativ 1 A (originaltekst):

Tilbakevirkningsforbudet er absolutt på Strafferettens Omraade, undtagen Handlinger som paa Gjerningstidspunktet var forudberegnelig straffbare i Overensstemmelse med Menneskerettighetene og direkte straffbare etter Folkeretten.

Alternativ 1 B (bokmål og nynorsk):

Tilbakevirkningsforbudet er absolutt på strafferettens område, med unntak for en handling som på

gjerningstidspunktet var forutberegnelig straffbar i overensstemmelse med menneskerettighetene og direkte straffbar etter folkeretten.

–

Tilbakeverknadsforbudet er absolutt på området for strafferett, så nær som handlingar som på gjerningstidspunktet var venteleg straffbare i samsvar med menneskerettane og direkte straffbare etter folkeretten.

Alternativ 2 A (originaltekst):

Tilbakevirkningsforbudet gjelder ikke for Handlinger som paa Gjerningstidspunktet var Forudberegnelig Straffbare i Overensstemmelse med Menneskerettighetene og direkte Straffbare etter Folkeretten.

Alternativ 2 B (bokmål og nynorsk):

Tilbakevirkningsforbudet gjelder ikke for handlinger som på gjerningstidspunktet var forutberegnelig straffbare i overensstemmelse med menneskerettighetene og direkte straffbare etter folkeretten.

–

Tilbakeverknadsforbudet gjeld ikkje for handlingar som på gjerningstidspunktet var venteleg straffbare i samsvar med menneskerettane og direkte straffbare etter folkeretten.

28. september 2012

Per-Kristian Foss

Martin Kolberg

Marit Nybakk

Jette F. Christiansen

Hallgeir H. Langeland

Per Olaf Lundteigen

Referert i Stortingets møte 28. september 2012.

«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.»

Dag Terje Andersen
president